

Riigikogu sotsiaalkomisjoni istungi protokoll nr 179

Tallinn, Toompea

Esmaspäev, 01. juuni 2026

Algus 11.10, lõpp 12.42

Juhataja: Signe Riisalo (esimees)

Protokollijad: Terle Kask (konsultant), Riin Lindpere (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Kalle Grünthal, Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Eero Merilind, Tarmo Tamm (Irja Lutsari asendusliige), Aleksandr Tšaplõgin

Komisjoni ametnikud: Heidi Barot (nõunik-sekretariaadijuhataja), Kristi Reindla (nõunik), Helgi Kundla (nõunik)

Kutsutud: Sotsiaalministeeriumi tervishoiuteenuste osakonna tervishoiuvõrgu ekspert Heli Paluste (2. päevakorrapunkt); Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi soolise võrdsuse poliitika juht Eva Liina Kliiman, töösuhete ja töökeskkonna osakonna juhataja Seili Suder ning sama osakonna nõunik Stella Vogt, Eesti tubaka- ja alkoholikahjude vähendamise koja juhatuse liige Lauri Beekmann, Eesti Ametiühingute Keskliidu jurist Nelli Loomets, MTÜ Feministeeriumi esindaja Greta Roosaar ja Tööinspektsiooni peadirektor Kaire Saarep (3. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Sotsiaalkomisjoni algatatud tervishoiuteenuste korraldamise seaduse ja ravimiseaduse muutmise seaduse eelnõu (886 SE) kolmanda lugemise ettevalmistamine
3. Vabariigi Valitsuse algatatud töölepingu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (837 SE) teise lugemise jätkamise ettevalmistamine
4. Isamaa fraktsiooni esitatud Riigikogu otsuse „Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele töötada välja terviklik meetmete pakett lastega perede kindlustunde taastamiseks ja sündimuskriisi peatamiseks" eelnõu (870 OE) esimese lugemise ettevalmistamine
5. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Riigikogu sotsiaalkomisjoni nädala (01.-07.06.2026) töökava.

Komisjoni istung esmaspäeval, 1. juunil 2026 kell 11.10

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Sotsiaalkomisjoni algatatud tervishoiuteenuste korraldamise seaduse ja ravimiseaduse muutmise seaduse eelnõu (886 SE) kolmanda lugemise ettevalmistamine
3. Vabariigi Valitsuse algatatud töölepingu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (837 SE) teise lugemise jätkamise ettevalmistamine

4. Isamaa fraktsiooni esitatud Riigikogu otsuse „Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele töötada välja terviklik meetmete pakett lastega perede kindlustunde taastamiseks ja sündimuskriisi peatamiseks" eelnõu (870 OE) esimese lugemise ettevalmistamine
5. Info ja muud küsimused

Komisjoni istung teisipäeval, 2. juunil 2026 kell 14.00

1. Vabariigi Valitsuse algatatud nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse eelnõu (889 SE) teise lugemise ettevalmistamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud lastekaitseaduse ja täitemenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõu (901 SE) teise lugemise ettevalmistamine
3. Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni 8. aprillil algatatud lastekaitseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (873 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
4. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni ja Riigikogu liikmete Jaak Aabi, Ester Karuse, Tanel Kiige, Andre Hanimägi ja Züleyxa Izmailova 9. aprillil algatatud perehüvitiste seaduse muutmise seaduse eelnõu (876 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
5. Isamaa fraktsiooni esitatud Riigikogu otsuse „Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele töötada välja terviklik meetmete pakett lastega perede kindlustunde taastamiseks ja sündimuskriisi peatamiseks" eelnõu (870 OE) esimese lugemise ettevalmistamine
6. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Kalle Grünthal, Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Eero Merilind, Signe Riisalo, Tarmo Tamm).

2. Sotsiaalkomisjoni algatatud tervishoiuteenuste korraldamise seaduse ja ravimiseaduse muutmise seaduse eelnõu (886 SE) kolmanda lugemise ettevalmistamine

Signe Riisalo pani hääletusele menetlusliku otsuse.

Otsustati:

2.1. Kiita heaks kolmanda lugemise menetlusdokument (konsensus: Kalle Grünthal, Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Eero Merilind, Signe Riisalo, Tarmo Tamm, Aleksandr Tšaplõgin).

3. Vabariigi Valitsuse algatatud töölepingu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (837 SE) teise lugemise jätkamise ettevalmistamine

Signe Riisalo märkis sissejuhatuseks, et eelnõu esimene lugemine toimus 15.04.2026 ja teine lugemine 13.05.2026. Samuti selgitas ta, et eelnõusse lisandus oluline osa, mis puudutab palkade läbipaistvuse direktiivi ning läbipaistvate ja prognoositavate töötingimuste direktiivi ülevõtmisega seotud muudatusi. Sellega seoses katkestati eelnõu teine lugemine ning muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrati 27.05.2026. Tähtajaks esitasid muudatusettepanekud Riigikogu liikmed Jaak Aab, Tanel Kiik, Ester Karuse, Züleyxa Izmailova ning Sotsiaaldemokraatliku erakonna fraktsioon. Komisjon viis läbi ka uue kaasamise ning pöördus õiguskomisjoni poole arvamuse saamiseks. Peale teise lugemise katkestamist saatsid eelnõu kohta arvamused Eesti Ametiühingute Keskliit, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Töandjate Keskliit, Andmekaitse Inspeksioon, MTÜ Feministeerium, Statistikaamet ja Tööinspeksioon. Lisaks pöördus komisjoni poole Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM) ettepanekutega täpsustada ja korrastada eelnõusse teisel lugemisel lisandunud sätteid.

S. Riisalo andis sõna Tanel Kiigele Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni ja Riigikogu liikmete J. Aabi, Z. Izmailova, T. Kiige ja E. Karuse muudatusettepanekute tutvustamiseks.

Tanel Kiik märkis, et esitatud on kaks muudatusettepanekut. Esimese muudatusettepaneku eesmärk on jätta eelnõust välja muudatus, millega lühendatakse alaealise töötaja iga-aastase põhipuhkuse pikkust 35 kalendripäevalt 28 kalendripäevani. Sotsiaaldemokraatide hinnangul

peaks alaealise töötaja põhipuhkuse pikkuseks jääma 35 päeva. Teine muudatusettepanek on jätta eelnõust välja § 2 ehk alkoholiseaduse muutmine. Muudatusettepaneku esitajate hinnangul ei ole õige laiendada alaealiste võimalusi osaleda alkoholoolse joogi valmistamisel, müügis pakkumisel ja müügis. See ei ole kooskõlas Eesti alkoholipoliitika eesmärgiga tagada alaealiste kaitse ning vähendada nende kokkupuudet alkoholoolsete jookidega. Kavandatav erand nõrgestaks kehtivat põhimõtet, mille kohaselt on alaealise kokkupuude alkoholiga lubatud üksnes piiratud juhtudel avamata pakendis alkoholi ladustamisel või edasitoimetamisel ning suurendaks riski, et alkoholi käitlemine muutub alaealiste jaoks tavapäraseks osaks teenindustööst.

Stella Vogt lausus, et MKM ei toeta ei alaealiste töötajate põhipuhkuse lühendamise ega ka alkoholiseaduse muutmise sätete väljajätmist eelnõust. Ta selgitas, et mida vähem seadusest tulenevaid erisusi kohaldub alaealistele töötajatele, seda motiveeritumad on tööandjad neid tööle võtma. See omakorda suurendab alaealiste võimalusi esimese töökogemuse saamiseks, mis on eriti oluline olukorras, kus noorte töötuse määr Eestis on kõrgem kui Euroopa Liidus keskmiselt. S. Vogt viitas Sotsiaalministeeriumi (SOM) analüüsile, mille kohaselt on alaealiste töötamine valdavalt lühiajaline ning toimub peamiselt suveperioodil. Noorte tööturule sisenemise haripunkt on suve alguses, eelkõige juunis ja juulis ning kooli kõrvalt töötamine on pigem vähem levinud. Ta lisas, et kuna noored töötavadki eelkõige lühiajaliselt ja suveperioodil, siis ei suuda nad enamasti välja teenida iga-aastast pikendatud põhipuhkust, mis on 35 kalendripäeva. Ka rahvusvaheline ja Euroopa Liidu õigus kohustab riikidel tagama, et alla 18-aastased noored saaksid aastas vähemalt neli nädalat tasustatud põhipuhkust. Kavandatava muudatusega ühtlustatakse alaealiste töötajate puhkus 28 kalendripäevale ja seega ei ole muudatus vastuolus ei Euroopa Liidu ega rahvusvahelise õigusega.

Alkoholiseaduse muutmiseiga seoses märkis S. Vogt, et MKM ei toeta ka selle sätte eelnõust välja jätmist. Ta selgitas, et noored on tööturul tihti ebasoodsamas olukorras, kuna neil puudub varasem töökogemus ning selle puudumine raskendab esimese töökoha leidmist. 2024. aastal oli 15–24-aastaste noorte töötuse määr 19,1% ning sellele eelnenud aastal 20,7%, mis ületab Euroopa Liidu keskmist. Vaadates 2025. aasta andmeid ja võrreldes neid 2019. aasta omadega, siis nähtub, et noorte töötuse määr on tõusnud lausa 9%. Lisaks on tõusuteel NEET-noorte töötuse määr, mis eelmisel aastal oli 11,2%. Ta lisas, et tuginedes Praxise analüüsile töötab 25% alaealistest majutus- ja toitlustusvaldkonnas klienditeenindajatena. See on valdkond, kus nad oma vähese kogemuse tõttu saavad täita lihtsamaid teenindusülesandeid, samas on alkoholi valmistamine ja müük teenindussektori tavapärane osa ning kehtiv alkoholiseaduse piirang takistab põhjendamatult noorte võimalusi neil töökohtadel töötada. Alkoholiseaduse muudatus võimaldab noortel saada esimese töökogemuse valdkonnas, kus tööle saamise potentsiaal on kõige suurem. S. Vogt rõhutas, et muudatuse eesmärk ei ole alkoholipoliitika aluspõhimõtete muutmine või noortele töötamise võimaldamine ainult ühes valdkonnas, vaid soovitakse pakkuda täiendavaid lahendusi, luues neile võimalusi osaleda erinevates töödes ja seeläbi ennetada noorte pikaajalist töötust. Eelnõu järgi puudutab muudatus vähemalt 16-aastaseid noori ja lähtub eeldusest, et selles vanuses noorel on valmisolek ja võimekus täita alkoholi käitlemisega seotud tööülesandeid. Samuti on alaealise töölevõtmiseks vajalik seadusliku esindaja nõusolek ja noore enda tahe. Kavandatav muudatus ei kohustaks kedagi alkoholi käitlemisega seotud tööülesandeid täitma, vaid laiendaks üksnes vähemalt 16-aastaste noorte töövõimalusi teenindussektoris töökogemuse omandamiseks. Otsustusõigus jääb lapsele ja tema vanematele.

Eva Liina Kliiman tutvustas MKMi ettepanekuid, millega täpsustatakse ja korrastatakse eelnõusse teisel lugemisel lisandunud sätteid. Ta märkis, et MKM on teinud ettepaneku fikseerida, et tööandja ei tohi küsida tööle soovija varasema või praeguse töötasu kohta. Lisaks on sättesse lisatud, et töötasu kohta tuleb infot anda enne tööintervjuud vormis, mis võimaldab kirjalikku taasesitamist. Samuti täpsustatakse, et töötasu on kokkulepe. E. L. Kliiman jätkas, et MKM on teinud ettepaneku täiendada avaliku teenistuse seadust (ATS) regulatsiooniga, mille eesmärk on tagada ametnike ja töötajate ühetaoline kohtlemine. ATSi muudatuse kohaselt tuleb sama või võrdväärse töö eest tagada võrdne tasustamine. Samuti lisatakse kirjalikku taasesitamist võimaldava vormi nõue. Lisaks on tehtud ettepanek muuta palgaapeegli regulatsioon tööandjatele vabatahtlikuks kasutamiseks.

Sellele on viidanud ka Kaubandus-Tööstuskoda ja Statistikaamet. Samuti fikseeritakse sättes, et soolise palgalõhe näitajaid töökeskkonna andmekogusse ei salvestata. Viimase olulise muudatusena on tehtud ettepanek täiendada eelnõu maksukorralduse seadust muutva paragrahviga. Regulatsioon annab maksuhaldurile võimaluse jagada Statistikaametiga maksusaladust sisalduvat infot. E. L. Kliiman selgitas, et Statistikaamet vajab andmeid soolise palgalõhe näitajate arvutamiseks.

Lauri Beekmann tutvustas komisjonile Eesti tubaka- ja alkoholikahjude vähendamise koja (ETAK) seisukohti. Ta tõi välja, et lastekaitseseaduse kohaselt on kõik alla 18-aastased isikud lapsed. Samuti tuleb arvestada, et alaealiste olukord võib erineda märkimisväärselt sõltuvalt nende vanusest, soost ja elukohast. Ka Tervise Arengu Instituudi (TAI) eelmise nädala rahvatervise raportist ilmneb, et piirkonniti esinevad olulised erinevused nii tervise- kui ka sotsiaalsetes näitajates. Seega võivad alkoholi puudutavad üldised muudatused avaldada mõju erinevatele sihtrühmadele ebavõrdselt. Tegemist ei ole üksnes tööõigusliku või tehnilise muudatusega. Kavandatavate muudatustega soovitakse lubada alaealist alkoholi aktiivse valmistamise, müügiks pakkumise ja müügi juurde. See ei ole väike täpsustus, vaid sisuline ja põhimõtteline muutus alaealiste kaitse korralduses. Alkoholi müük, valmistamine ja müügiks pakkumine ei ole pelgalt tehniline teenindusülesanne. Sellega kaasneb kohustus hinnata kliendi vanust, küsida isikut tõendavat dokumenti, hinnata joobetunnuseid, vajaduse korral keelduda müügist ning lahendada võimalikke konfliktsituatsioone. Tegemist on olukordadega, mis eeldavad kogemust, enesekindlust ja vastutustundlikku tegutsemist. Nii rahvusvahelised uuringud kui ka Eesti küsitlused näitavad, et selline töökeskkond võib alaealistele klienditeenindajatele kujutada endast märkimisväärset riski. Esineb sagedasi ahistamisjuhtumeid ning olukordi, mis nõuavad töötajalt kiiret ja kaalutletud reageerimist. Samuti jätavad küsitlute hinnangul tööandjad alaealised sellistes olukordades sageli piisava toetuseta. L. Beekmann märkis, et lisaks eeltoodule soovib ta tähelepanu juhtida ka sellele, et Eesti alkoholipoliitika seab alkoholi müümisele selged piirangud – vanusepiirang ja joobes inimesele alkoholi müümise piirang. TAI testostude tulemused näitavad, et enamikul juhtudel kumbagi eelnimetatut ei kontrollita. Pannes alaealised sellises olukorras n-ö vastutavaks osaliseks, suurendab see kaasnevaid riske veelgi.

Nelli Loomets märkis, et Eesti Ametiühingute Keskliidu (EAKL) arvates ei ole eelnõu täiendused piisavad direktiivi 2023/970 sisuliseks ülevõtmiseks. Mitmed direktiivi keskse tähtsusega sätted jäävad Eesti õiguses jätkuvalt katmata. Nende hulka kuuluvad töötasukujunduse kriteeriumide läbipaistvus, töötajate ja töötajate esindajate teabeõigus, suuremate tööandjate aruandlus, tõhus järelevalve ning mõjusad sanktsioonid. EAKL leiab, et eelnõu tuleb täiendada või välja töötada uus eelnõu, millega võetakse üle kõik direktiivi kohustuslikud sätted. N. Loomets lisas, et EAKL ei toeta muudatust, mis võimaldab alaealistel alkoholoolseid jooke valmistada, müügiks pakkuda ja ka müüa. Ta märkis, et alaealiste tööpuuduse küsimusega tuleb tegeleda, kuid alaealiste esmane töökogemus ei peaks olema seotud alkoholi müügiga. Eelnõus on sätestatud, et alaealise töötamine toimub täiskasvanud töötaja järelevalve all, kuid praktikas jääb ebaselgeks, kuidas selline järelevalve on tegelikult tagatud. Näiteks olukorras, kus kohvikus töötab korraga kaks inimest ning alaealine tegeleb alkoholi müügiga, ei pruugi täiskasvanud töötaja viibida vahetult samas ruumis, mistõttu ei saa seda pidada piisavaks järelevalveks.

Greta Roosaar märkis, et Feministeerium peab oluliseks seaduse eelnõu üht eesmärki suurendada palkade läbipaistvust värbamisel ning seeläbi vähendada soolist palgalõhe. Ta selgitas, et suur sooline palgalõhe on Eestis endiselt väga terav probleem, mille mõjud ulatuvad tunduvalt kaugemale kui vaid tööelu. See mõjutab kõiki hüvitisi, mis põhinevad palgal, muuhulgas näiteks naiste töövõimetushüvitist. Samuti mõjutab sooline palgalõhe naiste pensione ja ka seda, kui palju neid riigipoolse panuse ja maksusoodustuste kaudu vabatahtliku pensionikogumisega seoses toetatakse. G. Roosaar lisas, et kuigi Feministeerium toetab plaani täiendada töölepingu seadust palkade läbipaistvust edendavate sätetega, peetakse siiski oluliseks, et palkade läbipaistvuse direktiiv tuleks tervikuna üle võtta. Seda peetakse väga oluliseks sammuks õiglasema tööturu kujundamisel. Lisaks eeltoodule nõustub Feministeerium ETAKi seisukohaga ning toetab seda. Ta selgitas, et noored töötajad on teeninduskeskkonnas selgelt haavatav grupp ning nende kaitse

vähendamine selles keskkonnas ei ole põhjendatud.

Kaire Saarep märkis, et Tööinspektsioon (TI) tõi eelnõule esitatud arvamuses esile mitmeid riskikohti, kuid üldjoontes nõustatakse MKMi seisukohaga, kuna praktikas on näha, et tööandjad pelgavad noori tööle võtta. Hirm on seotud eeskätt halduskoormusega, mis tuleneb osaliselt hoiakutest ja osaliselt praktilistest asjaoludest. Ta selgitas, et noortele sobib esmaseks töökogemuseks klienditeenindus, võrreldes tootmise, tööstuse või ehitusega, kus riskid on märksa suuremad. Samuti tõi ta esile, et juhul kui riskid on täiskasvanu kui ka TI järelevalve kaudu maandatud, siis ei ole TI kavandatavatele muudatustele vastu. TI on ka varasematel aastatel suveperioodil suunanud oma järelevalvetegevuse fookuse alaealiste töötamisele ning viinud läbi sihtkontrolle majutus- ja toitlustusasutustes.

Signe Riisalo andis sõna MKM esindajatele. Ta märkis, et oleks tervitanud direktiivi täielikku ülevõtmist, kuid poliitika kujundamine eeldab sageli kompromisse.

Eva Liina Kliiman selgitas, et eelnõuga võetakse üle üks direktiivi artikkel. Nende direktiivi artiklite osas, mida Eesti ei ole üle võtnud, jätkuvad arutelud Euroopa Komisjoniga.

Stella Vogt lisas, et MKM nõustub seisukohaga, et kõik 16-aastased alaealised ei pruugi sobida alkoholi käitlemisega seotud tööülesandeid täitma. Seetõttu on oluline seadusliku esindaja, eelkõige vanema, roll, kelle ülesanne on anda nõusolek alaealise tööle asumiseks ning lähtuda selle andmisel alaealise heaolust ja huvidest. Samuti on tööandja ülesanne hinnata, kas konkreetne alaealine on võimeline täitma alkoholi käitlemisega seotud tööülesandeid. See ei tähenda, et kõik 16-aastased alaealised peaksid ilmingimata tegelema alkoholi käitlemisega. Lisaks märkis ta, et väide, nagu MKM keskenduks eelkõige tööturule ja tööandjate vajadustele, ei ole asjakohane. Põhifookus on, nagu ka seletuskirjas selgitatud, noortele esimese töökogemuse võimaldamisel, mis toimub enamasti teenindussektoris, kus noored puutuvad juba praegu alkoholiga kokku. Lihtsalt kehtiv alkoholiseaduses sätestatud piirang raskendab tööandjate võimalusi alaealisi tööle võtta. Piirangu leevendamise eesmärk on pakkuda noortele täiendavaid töövõimalusi, mitte rahuldada tööandjate vajadusi.

Seili Suder märkis, et eelnõus on ette nähtud nõue, mille kohaselt peab alaealisega samas töökeskkonnas viibima täisealine isik. Tegemist on range tingimusega, sest muudel alaealiste töötamise juhtudel sellist täiskasvanu järelevalve kohustust ei ole. See võimaldab keerulise olukorra tekkimisel alaealisel pöörduda täisealise isiku poole, kes saab olukorra lahendamisel abiks olla. Ta lisas, et alaealised töötavad juba praegu väga erinevates sektorites, sealhulgas põllumajanduses ja tootmises, kus esineb samuti erinevaid tööga seotud ohte. Alaealised ei tohi selliste ohtudega vahetult kokku puutuda ning riskide maandamine on tööandja kohustus. Selleks tuleb tööandjal riske kaardistada, rakendada ettevaatusabinõusid ning tagada vajalik järelevalve. Samuti teostab TI selle üle järelevalvet. Kokkuvõttes märkis ta, et kõnealune valdkond ei kujuta endast alaealistele vahetut füüsilist ohtu ning võimalikud riskid on asjakohaste meetmetega maandatavad.

Tanel Kiik märkis, et tema hinnangul ei ole noorte tööpuuduse vähendamise argument käesoleva muudatusettepaneku kontekstis piisavalt põhjendatud. Ta selgitas, et noorte tööpuuduse käsitlemisel räägitakse vanuserühmast 15–24 aastat, kuid 16–17-aastased moodustavad sellest suhteliselt väikese osa ning on samal ajal seadusest tulenevalt koolikohustuslikud. Ta rõhutas, et peab noorte kõrgemat tööpuudust tõsiseks probleemiks, kuid ei pea põhjendatuks selle lahendamist alkoholi käitlemisega seotud piirangute leevendamise kaudu. Tema hinnangul ei aita see muudatus tööpuuduse probleemi sisuliselt lahendada ning sellega kaasnevaid riske, millele viitas ka ETAKi esindaja, ei ole ettepaneku koostamisel piisavalt arvesse võetud. Ta küsis, kas on analüüsitud 16–17-aastaste tööpuuduse tegelikku ulatust ning kas selle vanuserühma tööpuuduse vähendamist saab käsitada riikliku eesmärgina olukorras, kus neil lasub samaaegselt seadusest tulenev koolikohustus kuni täisealiseks saamiseni.

Seili Suder vastas, et nimetatud vanusegrupis on tööpuudus suurenenud. Ta lisas, et eelnõu sisaldab mitmeid noorte töötamist puudutavaid muudatusi. Eesmärk ei ole suunata noori tööle ühte kindlasse valdkonda, vaid laiendada nende võimalusi osaleda erinevates töödes.

Helmen Kütt märkis, et noorte tööpuudus on tõsine probleem, kuid 16-aastastele alkoholimüügi õiguse andmist ei saa pidada selle lahenduseks. Ta küsis, milliseid täiendavaid meetmeid on kavandatud noorte tööpuuduse vähendamiseks. Samuti väljendas ta

seisukohta, et kavandatav muudatus on vastuolus alkoholipoliitika põhimõtetega, eelkõige noori puudutavas osas. Ta osutas, et kuigi lapsevanema vastutus on oluline, võib lapsevanem majanduslikest kaalutlustest lähtudes anda nõusoleku alaealise tööle asumiseks olukorras, kus sellega võivad kaasneda riskid. Lisaks märkis ta, et kuigi täiskasvanu kohalolek võib olla ette nähtud, võib töökorraldus praktikas, eelkõige suure töökoormuse ja klientide hulga tõttu suurlinnades, viia olukorran, kus alaealine jääb siiski leti taha üksi.

Seili Suder vastas, et noorte toetamiseks on juba olemas mitmeid meetmeid. Näiteks tegeleb Töötukassa noorte tööturule suunamisega, TI rakendab asjakohaseid meetmeid ning olemas on noortegarantii tugisüsteem, mis toetab noori vanuses 16–29, eriti NEET-noori.

Kaire Saarep märkis, et klienditeenindus võiks olla noorele sobiv võimalus tööelu alustamiseks. Samas osutas ta, et baaride, restoranide ja hotellide esindajatelt saadud tagasiside kohaselt ei soovita alaealisi tööle võtta, kuna kehtivate piirangute tõttu ei ole neil lubatud täita ka lihtsamaid tööülesandeid, näiteks koristada laudadelt tühje õlleklaase. Ta lisas, et kuigi alkoholi käitlemise, segamise ja kokteilide valmistamisega võivad kaasneda teatavad riskid, ei tähenda see, et alaealised peaksid teenindusasutustes täitma selliseid ülesandeid. Tema hinnangul võiksid noored täita pigem abitöölise ülesandeid, kuid praegu kehtivad ranged piirangud takistavad ka selliste tööde tegemist.

Signe Riisalo lausus, et noorte töötamine ei ole eesmärk omaette, vaid võimalus neile, kes soovivad tööle asuda. Ta rõhutas, et nii alaealised kui ka täisealised teevad töökoha valiku omal soovil. Alaealiste puhul kehtivad seejuures erisused, sealhulgas vanema nõusoleku nõue ning TI järelevalve. Ta märkis, et laste kaitsmise kõrval tuleb arvestada ka vajadusega toetada lapse järk-järgulist iseseisvumist ja vastutuse võtmist vastavalt vanusele ning arengutasemele. Ta viitas ÜRO lapse õiguste konventsioonile ja perekonnaseadusele, mille kohaselt peab lapse vanuse kasvades suurenema ka tema vabadus tegutseda ja vastutust kanda ning vanema ülesanne on seda protsessi toetada. Ta lisas, et talle teadaolevalt ei ole esitatud selliseid uuringuid, mis kinnitaksid alkoholi käitlemisega seotud tööülesannete otsest kahjulikku mõju nimetatud vanuserühmale teenindussektoris.

Helmen Kütt märkis, et kindlasti tuleks pärast seaduse jõustumist aasta või pooleteise pärast hinnata selle mõju noorte tööpuudusele ning noorte alkoholi tarvitamisele. Lisaks märkis ta, et kõigil noortel ei ole piisavat perekondlikku tuge ning seetõttu tuleb arvestada ka nende noorte olukorraga, kellel vanemlik tugi puudub.

Tanel Kiik viitas, et Eestis on varasemalt noorte tööpuudus olnud pigem madal võrreldes teiste Euroopa Liidu riikidega ning viimastel aastatel ei ole seadusandlus noorte töötamise osas muutunud rangemaks. Ta küsis, millest tuleneb eeldus, et noorte tööpuuduse taga on eeskätt regulatiivsed tegurid, mitte laiemad ühiskondlikud ja globaalsed arengud, sealhulgas vahepealsed kriisid. Mis on vahepeal muutunud, kas teised riigid on muutunud liberaalsemaks alkoholipoliitika ja noorte tööõiguse küsimustes?

Seili Suder vastas, et kavandatav muudatus tugineb ettevõtjate, noorte ja sotsiaalpartnerite korduvalt väljendatud seisukohtadele. Ta selgitas, et ettevõtlusorganisatsioonid, sealhulgas Töandjate Keskliit ning Hotellide ja Restoranide Liit, on osutanud asjaolule, et kehtiv õiguslik regulatsioon võib takistada noorte tööle võtmist, sh suvekohvikutes. Samuti tõi ta esile, et noorteorganisatsioonid ja noored ise on avaldanud soovi muudatuse elluviimiseks ning osutanud tööle asumist takistavatele asjaoludele.

Tanel Kiik märkis, et tema varasemale küsimusele ei ole vastatud, ning palus selgitada, kas viimase 5–10 aasta jooksul on teistes EL liikmesriikides tööõigus muutunud liberaalsemaks. Ta osutas, et samal ajavahemikul on Eesti liikunud noorte tööpuuduse näitajate poolest madalama tööpuudusega riikide seast kõrgema tööpuudusega riikide hulka, ning küsis, kas Eesti noorte võimalused tööle asumisel on võrreldes teiste EL liikmesriikide noortega halvenenud. Lisaks avaldas ta arvamust, et noorte kõrge tööpuuduse juurpõhjused peituvad mujal ning alkoholiseaduse muudatused ei lahenda tegelikku probleemi.

Seili Suder selgitas, et sellele küsimusele ei ole võimalik anda ühest vastust, kuna tööõiguse regulatsioon Euroopa riikides erineb märkimisväärselt. Riigid lähtuvad küll EL noorte töötajate kaitse direktiivist, kuid noorte tööga seotud ohtude määratlemine ja vastavate piirangute kehtestamine on riigiti erinev. Ta selgitas, et osa riike läheneb sellele küsimusele liberaalsemalt, samas kui teised on konservatiivsemad, mistõttu sõltub regulatsioon suurel

määräl iga riigi õiguslikust ja väärtuspõhisest lähenemisest.

Kalle Grünthal palus nimetada Euroopa Liidu liikmesriike, kus alaealistel on lubatud alkoholi käidelda.

Signe Riisalo märkis, et juhul kui ministeeriumil ei ole võimalik hetkel vastavat ülevaadet esitada, palub ta edastada selle komisjonile hiljem kirjalikult. Samuti tuleb analüüsida seaduse mõju noorte tööpuudusele ning noorte alkoholi tarvitamisele aasta või poolteise aasta möödumisel seaduse jõustumisest.

Signe Riisalo pani hääletusele muudatusettepanekud.

1. Teha eelnõus järgmised muudatused:

1.1 Eelnõu § 1 punktis 2 esitatud töölepingu seadusesse lisatava § 6 lõike 8¹ punktis 3 asendatakse sõna „liikmesriigis“ sõnaga „riigis“

Selgitus: tegemist on keelelise täpsustusega

1.2 Lugeda eelnõu § 1 punktid 5 ja 6 üheks punktiks 5 (muutes järgmiste punktide numeratsiooni) ning sõnastades punkti 5 järgmiselt:

„**5**) paragrahvi 8 lõiked 2 ja 3 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

”(2) Alaealise seaduslik esindaja ei tohi anda nõusolekut õppimiskohustusliku alaealise töötamiseks kauem kui:

1) kaks kuud suvevaheajal, tingimusel et alaealisele jääb vähemalt neljanädalane järjestikune puhkeaeg;

2) viis kalendripäeva ühe nädala pikkusel koolivaheajal;

3) kümme kalendripäeva kahe nädala pikkusel koolivaheajal.”;

”(3) Tööandja ei tohi lubada tööle 7–12-aastast alaealist enne viie tööpäeva möödumist alaealise registreerimisest maksukorralduse seaduse §-s 25¹ sätestatud töötamise registris, välja arvatud juhul, kui tööinspektor on saanud tööandjalt käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud andmed varem ja andnud alaealise töötamiseks nõusoleku enne alaealise registreerimist töötamise registris.”;

Selgitus: tegemist on normitehnilise parandusega. Kuna eelnõu § 1 punktidega 5 ja 6 muudetakse järjestikuseid punkte, vormistatakse muudatused ühe punktina.

1.3 Muuta eelnõu § 6 punkt 1 ja sõnastada see järgmiselt:

„1) paragrahvi 24¹ lõike 1 esimest lauset täiendatakse pärast sõnu „edendada tööohutust“ tekstiosaga „ja palkade läbipaistvust“;

Selgitus: tegemist on normitehnilise parandusega. Puudub vajadus kogu sätte ümber sõnastamiseks kui lõikesse lisatakse 3 sõna.

Sotsiaalkomisjon

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Kalle Grünthal, Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Eero Merilind, Signe Riisalo, Tarmo Tamm).

2. Muuta eelnõu § 1 punktid 7 ja 8 ning esitada need ühe muutmiskäsuna punktina 6 (muutes järgmiste punktide numeratsiooni) järgmises sõnastuses:

„**6**) paragrahvi 11 täiendatakse lõigetega 2¹ ja 2² järgmises sõnastuses:

„(2¹) Tööandja ei tohi küsida töölesoovija varasema või praeguse töötasu kohta.”;

(2²) Tööandja esitab töölesoovijale teabe pakutava töökoha töötasu või selle vahemiku kohta kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis, eelkõige töökuulutuses või muul viisil enne töövestlust. Kui täiendavad töötasu tingimused tulenevad kollektiivlepingust, esitab tööandja töölesoovijale teabe ka nende tingimuste kohta.”;

Selgitus: muudatused tehakse vastavalt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile eelnõu ettevalmistavas faasis kooskõlastusringil tulnud tagasisidele. Eelnev sõnastus polnud piisavalt täpne, kuna ei keelanud ühemõtteliselt varasema või praeguse töötasu kohta küsimist, vaid sisaldas endas eelduspõhist lähenemist. See tähendab, et eelnev sõnastust tekitas küsimuse, kas töötasu küsimise keeld on absoluutne või ümberlükatav. Seetõttu on keeld nüüd lisatud eraldi sättena (lõige 2¹).

Lõikesse 2² lisatakse sättesse töötasu või töötasu vahemiku teabe jagamise juurde kirjalikku taasesitamist võimaldava vormi nõue, et tagada teabe esitamise viisi selgus. Lisaks asendatakse „eeldatav töötasu“ „töötasuga“ arvestades tagasisidet, et termin „eeldatav“ sobib kirjeldama kogu tasu ootust, mis sätte mõte pole. Selle muudatusega seoses sätte mõte ei muutu.

Selguse huvides uue sätte selgitused tervikuna.

Eelnõu § 1 punktiga 7 täiendatakse TLS-i § 11 lõikega 2², sätestades, et tööandja esitab töölesoojajale teabe pakutava töökoha töötasu või selle vahemiku kohta kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis, eelkõige töökuulutuses või muul viisil enne töövestlust. Lisaks, kui asjakohasele töökohale kohaldatakse kollektiivlepingust tulenevaid töötasu tingimusi, peab tööandja esitama töölesoojajale vastava teabe nende tingimuste kohta. Muudatus on vajalik, et tagada vastavus direktiivi artikli 5 lõikele 1 eesmärgiga tagada läbipaistvad läbirääkimised töötasu üle. Direktiivis ettenähtud eesmärgi saavutamiseks tuleb töötasu või töötasuvahemiku info avaldada viisil ja vormis, mis tagab kandidaadile võimaluse osaleda töötasu läbirääkimistel teadlikult ja ette valmistatult. Vorminõue on määratud, et tööandjatele ja tööle soovijatele oleks selge, mis viisil teave esitatud peab saama. Seega aitab vorminõue vähendada arusaamatuste riski. Lisaks hakkab Tööinspeksioon vastavalt eelnõukohasele seadusele antud sätte üle järelevalvet tegema, mis ei oleks vorminõudeta võimalik. Kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis tähendab, et seda võib teha näiteks e-kirja teel, veebi üles laetud töökuulutuses, paberkandjal või sõnumina. Töötasu või töötasuvahemiku peab avaldama piisavalt varakult enne töövestlust, et kandidaadil oleks võimalik pidada läbipaistvat ja informeeritud viisil töötasu üle läbirääkimisi. Nõue kehtib kõigi värbamiste puhul, sh sihtotsingute ja organisatsioonisisest kandidaatide puhul, et tagada sisuline palgaläbirääkimise võimalus.

Töötasuna käsitletakse töökoha põhitöötasu. Töötasu või töötasuvahemik ei pea sisaldama lisatasusid (kui need ei tulene kollektiivlepingust). Tööandja võib soovi korral avaldada ka lisatasude või muude hüvede info, aga sellist kohustust ei seata.

Töövestluseks tuleks üldjuhul pidada tööandja või tema esindaja ja konkreetse töölesoojaja vahelist suhtlust, sõltumata sellest, kas see toimub kirjalikult, telefoni või videokõne teel või füüsilisel kohtumisel, kui suhtluse eesmärk on hinnata töölesoojaja sobivust pakutavale töökohale või arutada töö tegemise tingimusi. Iga kontakt potentsiaalse tööandjaga ei ole töövestlus. Näiteks ei ole töövestlus tehniline telefonikõne vestluse aja kokkuleppimiseks ega selline proovitöö või eeltest, mille eesmärk on sõeluda välja kandidaadid, kes kutsutakse seejärel töövestlusele.

Avaldatav töötasu või vahemik ei ole lõpuni siduv. See tähendab, et näiteks värbamise protsessis võib selguda, et on objektiivseid ja sooneutraalseid asjaolusid, miks töötasu peaks algselt antud numbrist erinema. Siiski on oluline, et samale tööle kandideerijatele antakse sama infot, et tagada läbipaistvad läbirääkimised töötasu üle.

Töölesoojija peab saama töötasu või töötasuvahemiku info piisavalt varakult, et tagada võimalus end läbirääkimisteks ette valmistada (või vajadusel töövestlus ära öelda). Mida „piisavalt varakult“ tähendab, sõltub olukorrast, eriti sellest, kui palju aega

jääb töövestluse kokkuleppimise ja toimumise vahele. Seetõttu ei ole mõistlik seaduses sõnastada minimaalset perioodi, kuivõrd seaduse eesmärk ei ole fikseerida töövestluse toimumise ja kokkuleppimise vahelist aega. See ei oleks ei tööandjate ega töötajate huvides. Kui töövestlus lepitakse kokku toimuma ülehomme, siis tähendab piisavalt varajane ette teatamine, et töötasu või töötasuvahemiku info antakse kokku leppimise hetkel või vahetult pärast seda.

Töötasu info jagamine on ühelt poolt tarvilik, et anda kandideerijatele adekvaatset infot ja leida sobilikud kandidaadid ning säästa nii tööandja kui ka tööle kandideerijate aega. Teisalt on see oluline, et ühtlustada töötasu läbirääkimise positsioonid potentsiaalse tööandja ja töölesoovija vahel. Kui tööle kandideerija teab, mis on antud töökohal tavaline töötasu või selle vahemik, siis on tal parem võimalus end läbirääkimisteks ette valmistada. Samuti võimaldab töötasuvahemiku osas varakult info saamine kandidaadil soovi korral loobuda töövestlusel osalemisest, hoides kokku nii enda kui tööandja aega. Läbipaistval töötasu infol põhinevad läbirääkimised aitavad ennetada diskrimineerimist töötasudes, kus töötasu määratakse objektiivsete kriteeriumite alusel, mitte kandidaadi läbirääkimisvõime järgi. See aitab vähendada ka soolist palgalõhet, kuna uuringud näitavad, et naised küsivad samaväärse kvalifikatsiooni korral keskmiselt meestest madalamat tasu. Lisaks aitab see tööle kandideerijaid, kelle läbirääkimispositsioon on nõrk, sealhulgas mõnel objektiivsel põhjusel, näiteks seetõttu, et piirkonnas on vähe töövõimalusi või kuna kandideerija sissetulekust sõltub terve leibkond.

Töökohale kohalduvad kollektiivlepingutingimused, mis tasustamist puudutavad, on näiteks öötöö, ületunnitöö või riigipühail töötamise seaduses paika pandud määrast kõrgemalt tasustamine või kollektiivlepingus kehtestatud lisatasud.

Sotsiaalkomisjon

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Kalle Grünthal, Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Eero Merilind, Signe Riisalo, Tarmo Tamm).

3. Muuta eelnõu § 1 punktis 10 (uus punkt 8) esitatud töölepingu seaduse paragrahvi 29 lisatava lõike 6¹ tekst ja sõnastada see järgmiselt:
 „(6¹) Tööandja peab tagama naiste ja meeste sama või võrdväärse töö eest võrdse tasustamise.“;

Selgitus: muudatused tehakse vastavalt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile eelnõu ettevalmistavas faasis kooskõlastusringil tulnud tagasisidele. Nimelt sisaldas eelmine sõnastust mõtet, et tööandja määrab töötasu. See oli ebatäpne, kuna töötasu on kokkulepe. Seetõttu on sõnastust muudetud.

Säte kirjeldab tööandja kohustust tagada töötasu kokku leppides naiste ja meeste sama või võrdväärse töö eest võrdne tasustamine – see tähendab, et keelatud on meestele ja naistele, kes teevad sama või võrdväärset tööd, erinev tasustamine, välja arvatud juhul, kui selleks on objektiivne ja sooneutraalne põhjus. Selliseks põhjuseks võib olla näiteks töö tulemuslikkus või tõendatud tööjõupuudus antud töökohal, mis muudab värbamise keeruliseks. Tööde sama või võrdväärsetust peaks hindama tööde väärtuse seisukohast võttes arvesse tööks vajalikud oskusi, pingutust, vastutust ja töötingimusi ning vajaduse korral teisi kriteeriume. Siiski ei pane see säte tööandjale kohustust läbi viia tööde väärtuse hindamist või luua palgasüsteem. TLSi tuuakse vaid SoVSist tulenev kohustus konkreetse isiku töötasu kokku leppides tagada naiste ja meeste sama või võrdväärse töö eest võrdne tasustamine.

Sotsiaalkomisjon

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Kalle Grünthal, Toomas Järveoja,

Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Eero Merilind, Signe Riisalo, Tarmo Tamm).

4. Jätta eelnõust välja § 1 punkt 12.

Väljajätav tekstiosa:

12) paragrahv 56 tunnistatakse kehtetuks;

Selgitus: Muudatusettepaneku eesmärk on jätta eelnõust välja muudatus, millega lühendatakse alaealise töötaja iga-aastase põhipuhkuse pikkust 35 kalendripäevalt 28 kalendripäevani. Sotsiaaldemokraatide hinnangul peaks alaealise töötaja põhipuhkuse pikkuseks jääma 35 päeva.

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon

Jaak Aab, Ester Karuse, Tanel Kiik, Züleyxa Izmailova

Juhtivkomisjon: JÄTTA ARVESTAMA (muudatusettepaneku poolt 2: Tanel Kiik, Helmen Kütt; vastu 7: Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Mihkel Lees, Eero Merilind, Signe Riisalo, Tarmo Tamm, Kalle Grünthal; erapooletuid 0).

5. Muuta eelnõus § 1 punkt 14 (uus punkt 12) ja sõnastada see järgmiselt:

„12) paragrahvi 115 lõiget 1 täiendatakse pärast tekstiosa ”§ 8 lõigetes 1–3, 8 ja 9,” tekstiosaga ”§ 11 lõikes 2²,”;

Selgitus: eraldi lõike lisamise tõttu muutus numeratsioon.

Sotsiaalkomisjon

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Kalle Grünthal, Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Eero Merilind, Signe Riisalo, Tarmo Tamm).

6. Jätta eelnõust välja § 2.

Väljajätav tekstiosa:

§ 2. Alkoholiseaduse muutmine

Alkoholiseaduse § 47 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

”(5) Alaealist ei tohi rakendada töödel, mis on seotud alkoholi käitlemisega, välja arvatud juhul, kui töö toimub täisealise töötaja järelevalve all ning:

1) tegemist on alkoholi ladustamise või edasitoimetamisega kaubanduslikul eesmärgil ja on tagatud, et alaealine puutub selle käigus kokku üksnes avamata pakendis alkoholiga;

2) töö on seotud alkoholse joogi valmistamise, müügiks pakkumise või müügiga käesoleva seaduse § 3 lõike 1 punktide 1 ja 5 tähenduses ning alaealine on vähemalt 16-aastane.”.

Selgitus: Reformierakonna ja Eesti 200 fraktsiooni ettepanek laiendaks alaealiste võimalusi osaleda alkoholse joogi valmistamisel, müügiks pakkumisel ja müügis viisil, mis ei ole kooskõlas Eesti alkoholipoliitika eesmärgiga tagada alaealiste kaitse ning vähendada nende kokkupuudet alkoholi käitlemisega. Kavandatud erand nõrgestaks kehtivat põhimõtet, mille kohaselt on alaealise kokkupuude alkoholiga lubatud üksnes piiratud juhtudel avamata pakendis alkoholi ladustamisel või edasitoimetamisel ning suurendaks riski, et alkoholi käitlemine muutub alaealiste jaoks tavapäraseks osaks teenindustööst.

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon

Jaak Aab, Ester Karuse, Tanel Kiik, Züleyxa Izmailova

Juhtivkomisjon: JÄTTA ARVESTAMA (muudatusettepaneku poolt 3: Kalle Grünthal, Tanel Kiik, Helmen Kütt; vastu 6: Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Mihkel Lees, Eero Merilind,

Signe Riisalo, Tarmo Tamm; erapooletuid 0).

7. Täiendada eelnõu § 3 uue punktiga 1 järgmises sõnastuses, muutes järgnevate punktide numeratsiooni:

„1) paragrahvi 13 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Ametiasutus peab tagama naiste ja meeste sama või võrdväärse töö eest võrdse tasustamise.“;

Selgitus: muudatused tehakse vastavalt Majandus- ja

Kommunikatsiooniministriumile eelnõu ettevalmistavas faasis kooskõlastusringil tulnud tagasisidele. Uus säte kehtestatakse sarnaselt TLSi § 29 lõikega 6¹. Muudatus ei ole uus regulatsioon, samasisulise keelu sätestab täna juba soolise võrdõiguslikkuse seaduse § 2 lõike 2 punkt 3. Ametnike ja töötajate ühetaolise kohtlemise tagamiseks ametiasutustes on otstarbekas ja vajalik samasugune regulatsioon sätestada ka avaliku teenistuse seaduses. Palga all on antud sättes mõeldud nii põhi- kui muutuvpalka. Lisatasude puhul on nende määrad täna avaliku teenistuse seaduses kehtestatud ja seal ametiasutusel paindlikkust ei ole (v.a valveaja lisatasu, mis peab moodustama vähemalt 1/10 põhipalgast).

Sotsiaalkomisjon

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Kalle Grünthal, Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Eero Merilind, Signe Riisalo, Tarmo Tamm).

8. Muuta eelnõu § 3 punktis 1 (uus punkt 2) esitatud avaliku teenistuse seaduse paragrahvi 18 lisatava lõike 1¹ tekst ja sõnastada see järgmiselt:

„(1¹) Ametiasutus esitab kandidaadile teabe pakutava ametikoha põhipalga või selle vahemiku kohta kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis, eelkõige töökuulutuses või muul viisil enne värbamisvestlust.“;

Selgitus: lisatakse kirjalikku taasesitamist võimaldava vormi nõue sarnaselt TLSi sättele.

Sotsiaalkomisjon

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Kalle Grünthal, Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Eero Merilind, Signe Riisalo, Tarmo Tamm).

9. Muuta eelnõu § 5 ja sõnastada see järgmiselt:

Soolise võrdõiguslikkuse seaduse 3. peatükki täiendatakse §-ga 11¹ järgmises sõnastuses:

„§ 11¹. Palgapeegel

(1) Palgapeegel on tööandjatele suunatud vabatahtlik digiteenus, mille eesmärk on võimaldada tööandjal seirata oma organisatsiooni soolise palgalõhe näitajaid.

(2) Soolise palgalõhe näitajate arvutamiseks võib Statistikaamet tööandja taotlusel töödelda töösuhte, töötasu ja ajutiselt töölt eemalviibimisega seotud andmeid maksukohustuslaste registrist, Tervisekassa andmekogust, sotsiaalkaitse infosüsteemist ning andmeid, mille tööandja on Statistikaametile esitanud riikliku statistika tegemiseks. Ajutise töövõimetuse lapsepuhkuse ja puudega lapse vanema puhkuse andmeid töödeldakse üksnes eemalviibimise aja ja liigi ulatuses.

(3) Tööandja saab tutvuda Statistikaameti koostatud organisatsiooni soolise palgalõhe näitajatega töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 24¹ alusel loodud töökeskkonna andmekogu kaudu.

(4) Soolise palgalõhe näitajaid töökeskkonna andmekogusse ei salvestata.”.

Selgitus: muudatused tehakse vastavalt Majandus- ja

Kommunikatsiooniministeeriumile eelnõu ettevalmistavas faasis kooskõlastusringil tulnud tagasisidele. Uues sättes sõnastatakse täpsemalt, et palgapeegel on tööandjatele vabatahtlikult kasutamiseks. Niisamuti on uude sättesse lisatud andme allikate loend ja ajutise töövõimetuse, lapsepuhkuse ja puudega lapse vanema puhkuse andmete kasutamise piirang.

Selguse huvides uue sätte selgitused tervikuna.

Eelnõu § 5 täiendatakse SoVSi §-ga 11¹ sätestamaks õiguslik alus palgapeegli teenusele² ehk tööandja juurdepääsule soolise palgalõhe näitajatele. Palgapeegel on digiteenus organisatsioonide palgalõhede seiramiseks, pakkudes tööandjate tema enda poolt riigile esitatud või kinnitatud andmetele tuginevaid näitajaid, suurendades seeläbi tööandjate teadlikkust ning toetades õiglaste palgasüsteemide arendamist ja rakendamist. Palgalõhe näitajate all mõeldakse palgapeegli teenuses Statistikaameti arvutatud statistilisi näitajaid, mis kirjeldavad naiste ja meeste keskmise või mediaantöötasu erinevust organisatsioonis tervikuna ning vajaduse korral selle alarühmades, näiteks ametikoha, töötajate rühma või muu meetoodikas määratud tunnuse lõikes. Palgalõhe näitajad võivad hõlmata muu hulgas soolist palgalõhet kogutöötasu alusel, samuti soolist töötajate jaotust ja meeste ja naiste jaotumist tasukvartiilidesse. Täpne näitajate koosseis ja arvutusloogika kirjeldatakse Palgapeegli meetoodikas.

Palgapeegli algatus tuleneb oma olemuselt soolise võrdõiguslikkuse edendamise kohustusest vastavalt soolise võrdõiguslikkuse seadusele. SoVS § 11 lõike 2 järgi on tööandjal kohustus koguda soopõhiseid tööalaseid statistilisi andmeid, mis vajadusel võimaldavad asjaomastel institutsioonidel jälgida ja hinnata võrdse kohtlemise põhimõtte järgimist töösuhetes. Tööandjatel on loomulikult ülevaade enda töötajatest, palkadest ja muudest tasudest, kuid soopõhine analüüs eeldab eraldi ressursi (näiteks meetoodika selgeks tegemist või võrreldavate andmete koondamist). Kuna riik kogub muude ülesannete tarbeks töötasuga seotud andmeid, siis loodi palgapeegli teenus, et läbi automaatanalüüsi pakkuda tööandjale sooliste palgalõhede seiramise võimalust.

Kavandatava SoVS § 11¹ eesmärk on luua palgapeegli teenusele selge õiguslik alus. Palgapeegli teenuse puhul on töötajate isikuandmete töötlemise aluseks seaduses sätestatud avalikes huvides oleva ülesande täitmine Isikuandmete kaitse üldmääruse (edaspidi IKÜM) artikli 6 lõike 1 punkti e tähenduses. Kavandatav säte määrab kindlaks töötlemise eesmärgi, lubatud andmetöötluse ulatuse ning andmeallikad, millest Statistikaamet võib tööandja taotlusel soolise palgalõhe näitajate arvutamiseks andmeid töödelda. Tööandja taotlus on teenuse kasutamise ja päringu käivitamise tingimus. Riikliku statistika seaduse § 35 põhimõtetest lähtudes kuvatakse tööandjale üksnes statistilised näitajad ning töötajate individuaalandmeid Tööinspektsiooni iseteeninduses ei avaldata. Selline regulatsioon tagab töötlemise läbipaistvuse ning annab tööandjale, töötajale ja Statistikaametile selge arusaama töötlemise eesmärgist ja lubatud ulatusest.

Seega on palgapeegel teenus, mis on suunatud tööandjatele ja mille kasutamine on vabatahtlik, kuid kus avalik sektor võimaldab päringu tegemist, mis tähendab, et tuvastatakse tööandja esindaja (seda tehakse läbi töökeskkonna andmekogu) ning tagatakse andmetöötluse toimimine (Statistikaameti poolt), et tööandja soovitud näitajad sel ajahetkel kuvada (läbi töökeskkonna andmekogu). Palgapeegli kaudu on võimalik tööandjal pärida soolise palgalõhe näitajaid, mis põhinevad andmetel, mille ta on ise riigile esitanud. Seejuures tuleb rõhutada, et riik ei võta kohustust statistilisi andmeid koguda, vaid eesmärk on tööandjat palgalõhede seiramil toetada ja tõsta tööandjate teadlikkust palgalõhe olemasolu ning seiramise vajalikkusest. Andmed, mida palgapeegli jaoks töödeldakse on Statistikaametile edastatud riikliku statistika tegemiseks. Tööandja toetamiseks on palgapeegel sobivaim lahendus, millega riik on loonud tööandjate endi poolt esitatavate andmete põhjal tööandjatele tööriista ning töötanud välja analüüsimudelid. Edaspidiseks luuakse selge alus, kus Statistikaametil on ülesanne ja õigus

andmetöötlust SoVSiis sätestatud eesmärkidel teostada, sh töödelda isikuandmeid, kuid teenuse käivitamine ehk päring, toimub vaid juhul, kui tööandja seda võimalust kasutab. Statistiline tulemus kustutatakse töökeskkonna andmekogust teabega tutvumise lõppedes. Korduval kasutamisel tehakse uus päring, toimub uus automatiseeritud andmete töötlus ning andmed kustutatakse uuesti teenuse sulgemisel.

Palgapeegli teenuse ei looda Statistikaametis eraldi andmekogu ega säilitata konkreetse päringu tulemusena koostatud Palgapeegli väljundit kauem kui teenuse osutamiseks ehk näitajate edastamiseks tehniliselt vajalik. Statistikaamet kasutab arvutuseks andmeid, mis on talle seadusest tulenevalt kättesaadavad, ning korduval kasutamisel tehakse uus automaatarvutus metoodikas määratud andmeseisu põhjal.

Lõikes 1 sätestatakse, et palgapeegel on tööandjatele suunatud vabatahtlik tööriist, mille eesmärk on võimaldada tööandjal seirata soolise palgalõhe näitajaid. See tähendab, et tööandja võib vabalt valida, kas ta palgapeeglit kasutab või mitte. Kui tööandja palgapeeglit ei kasuta, siis andmete töötlemist ei toimu.

Palgapeegli näitajad on statistilised, st andmeid otseselt isikute kohta ei esitata. Kui organisatsioonis töötab vähem kui kolm meest ja kolm naist, siis teenust ei pakuta. Niisamuti ei kuvata tulemusi juhul, kui mõnes grupis on vähem kui kolm meest ja kolm naist (näiteks ei kuvata ametikohapõhiseid andmeid juhul, kui seal on vähem kui kolm meest ja kolm naist). Palgapeegli jaoks ei kehtestata tööandjale uut andmete esitamise kohustust ega koguta tööandjalt eraldi lisaandmeid.

Ükski palgapeegli näitaja ei ütle otseselt, kas organisatsioonis esineb diskrimineerimist või mitte. Näitajad võivad tööandjale viidata vajadusele andmetesse täpsemalt sisse vaadata. Näiteks, kui ametikohapõhised soolised palgalõhed on suured, siis peaks esmalt üle vaatama, kuidas on töötamise registrisse ametikohad registreeritud ja siis analüüsima, kas palkade erinevused on põhjendatud või põhjendamata. Näiteks ei pruugi igas organisatsioonis kõikidele ametikohtadele, sobivaid ISCO koodi3 leiduda, mistõttu võivad eri töökohad kajastuda sama ISCO koodi ehk ametikoha all. Lisaks võivad arvestatud palku ja palgalõhesid mõjutada ka erinevad lisatasud, mida ei ole võimalik maksukohustuslaste registri andmete pealt põhipalgast eristada.

Lõikes 2 sätestatakse, et soolise palgalõhe näitajate arvutamiseks võib Statistikaamet tööandja taotlusel töödelda töösuhte, töötasu ja ajutiselt töölt eemalviibimisega seotud andmeid maksukohustuslaste registrist, Tervisekassa andmekogust ja sotsiaalkaitse infosüsteemist ning andmeid, mille tööandja on Statistikaametile esitanud riikliku statistika tegemiseks. Ajutise töövõimetuse, lapsepuhkuse ja puudega lapse vanema puhkuse andmeid töödeldakse üksnes eemalviibimise aja ja liigi ulatuses. Selle sättega pannakse paika töödeldavad andmed ja andmeallikad.

Säte sõnastatakse mitte kui “töödeldakse” vaid “võib töödelda”, kuna palgapeegli teenuse jaoks ei koguta andmeid, siis peab metoodika kohanema olukorras, kus kogutavate andmete koosseisud muutuvad. Näiteks juhul, kui poliitikamuudatuste tõttu ei koguta enam maksukohustuslaste registris samal kujul ametinimetusi, siis peab palgapeegli näitajate arvutamise metoodika sellega kohanema. Lisaks kui tööandjad hakkavad Statistikaametile esitama masin-masin liidese kaudu palga- ja tööjõukulude andmeid, on võimalik kasutada ka tunnipalga andmeid, millega on võimalik saavutada näitajate suurem võrreldavus. Masin-masin liidese kaudu palga- ja tööjõukulude andmete esitamine otse Statistikaametile võimaldab täpsemat töötaja koormuse arvestust.

Palgapeegli näitajate jaoks kasutatavad andmetele on Statistikaametil juurdepääs RStS-i §-s 16 sätestatud riikliku statistika programmi raames. Seega ei eelda palgapeegli näitajate arvutamine uut andmete kogumist. Andmeallikad on maksukohustuslase

register, sotsiaalkaitse infosüsteem, Tervisekassa andmekogu ja otse riikliku statistika programmi raames Statistikaametile edastatud andmed. Kõik kasutatavad andmed on seotud töösuhtega – tasutud maksud, tasud ja liik aga ka ajutise töövõimetuse algus ja lõpp, samuti lapsepuhkuse algus ja lõpp. Palgapeegli näitajate arvutamiseks ei töödelda diagnoosi ega tervises seisundi sisulist kirjeldust, vaid üksnes eemalviibimise aega ja liiki töökoormuse arvestamiseks. Kõiki neid andmeid esitab või kinnitab tööandja ja need andmed on tööandjale teada, sealhulgas kasutatakse ka ajutise töövõimetuse ja lapsepuhkuste andmeid ulatuses, mis on tööandjale teada. Ajutise töövõimetuse algust ja lõppu, samuti lapsepuhkuse algust ja lõppu kasutatakse, et arvestada töötaja reaalsel töökoormust – neid arvestamata ei ole võimalik tegelikku töökoormust, mis töötasu mõjutab, arvestada. Statistikaametil on nendele andmetele juurdepääs riikliku statistika raames ning ettevõtet soovitakse säästa samade andmete uuesti esitamisest. Kuna andmete töötlemise tulemus on statistiline (soolise palgalõhe näitajad), siis individuaalandmeid endid Statistikaamet kuhugi ei edasta, edastatakse vaid soolise palgalõhe näitajad. Seega võib pidada seaduse sõnastust piisavalt raamituks.

Täpsem andmete loetelu ja andmete töötlemine, mida näitajate arvutamiseks kasutatakse, on kättesaadav palgapeegli metoodikas⁴, mis on avalik. Metoodikas lähtutakse rangelt põhimõttest, et kasutatakse ainult andmeid, mis tööandjale on teada ja mille on tööandja esitatud või tööandja kinnitatud.

Lõikes 3 sätestatakse, et tööandja saab tutvuda Statistikaameti koostatud organisatsiooni soolise palgalõhe näitajatega töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 24¹ alusel loodud töökeskkonna andmekogu kaudu. Töökeskkonna andmekogus on võimalik tööandjal end identifitseerida, sisse logida ja esitada soolise palgalõhe näitajate päring Statistikaametile. Päring liigub läbi X-tee. Statistikaametis viiakse läbi automaattöötlus ja näitajad edastatakse X-tee kaudu tööandjale. Juurdepääs näitajatele on ainult tööandjal (tema määratud esindajal) ja ühelgi kolmandal isikul näitajatele juurdepääsu pole. Soovi korral võib tööandja tulemust ise töötajatega jagada. X-tee turvaserverisse jäävad logid küll päringute fakti kohta, mis üle X-tee liiguvad, kuid need ei sisalda saadud vastuse sisu. Logisse jääb vaid päringu tegemise fakt. Tööinspeksioon tagab töökeskkonna andmekogus tööandjale tehnilise ligipääsu ja kasutaja autentimise, kuid andmekogus ei teostata analüüsi ega näitajaid salvestata, seega on Tööinspeksiooni poolne andmete töötlus väga piiratud.

Palgapeegli näitajate arvutamiseks tehtavas isikuandmete töötlemises on vastutav töötleja Statistikaamet. Tööandja taotlus on teenuse käivitamise tingimus ega tähenda, et Statistikaamet töötleks andmeid tööandja volitatud töötlejana või tööandja juhiste alusel. Töökeskkonna andmekogu kaudu toimuvate tehniliste toimingute, sealhulgas autentimise, päringu vahendamise ja ajutise kuvamise eest vastutab Tööinspeksioon töökeskkonna andmekogu vastutava töötlejana.

Lõikes 4 sätestatakse, et töökeskkonna andmekogusse soolise palgalõhe näitajaid ei salvestata. Näitajad on tööandjale andmekogus kättesaadavad kuni akna sulgemiseni ning seejärel näitajad kustutatakse. Näitajad kuvatakse andmekogusse ajutiselt ilma püsiva salvestamiseta. Juhul, kui tööandja esitab uue päringu viiakse läbi uus automaatanalüüs. Töökeskkonna andmekogu süsteemilogis säilivad vaid päringu tegemise faktid, mitte vastus ise. Töökeskkonna andmekogus säilitatakse logisid kaks aastat.

Sotsiaalkomisjon

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Kalle Grünthal, Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Eero Merilind, Signe Riisalo, Tarmo Tamm).

10. Täiendada eelnõu § 6 punktiga 3 ja sõnastada see järgmiselt:

„3) paragrahvi 24¹ täiendatakse lõikega 4¹ järgmises sõnastuses:

„(4¹) soolise palgalõhe näitajaid andmekogus ei säilitata.”.

Selgitus: muudatused tehakse vastavalt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile eelnõu ettevalmistavas faasis kooskõlastusringil tulnud tagasisidele. Uue lõikega sätestatakse selguse huvides analoogselt soolise võrdõiguslikkuse seaduse § 11¹ lõikega 4, et soolise palgalõhe näitajaid ei säilitata. Kuna andmekogu regulatsioon ja kõik muus andmekogus säilitatavate andmete säilitamise tähtajad on sätestatud töötervishoiu ja tööohutuse seaduses, siis tuleb selguse huvides antud säte lisada ka sellesse seadusesse.

Sotsiaalkomisjon

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Kalle Grünthal, Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Eero Merilind, Signe Riisalo, Tarmo Tamm).

11. Täiendada eelnõu uue paragrahvi 7 (muutes järgmise paragrahvi numeratsiooni) järgmises sõnastuses:

§ 5. Maksukorralduse seaduse muutmine

Maksukorralduse seaduse § 29 täiendatakse punktiga 11¹ järgmises sõnastuses: „11¹) Statistikaametile soolise võrdõiguslikkuse seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks;“.

Selgitus: muudatused tehakse vastavalt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile eelnõu ettevalmistavas faasis kooskõlastusringil tulnud tagasisidele. Eelnõu §-ga 5 täiendatakse MKS-i § 29 punktiga 11¹, lisades Statistikaametile maksuandmete jagamise aluse hulka SoVS-is sätestatud ülesannete täitmise. Muudatus on vajalik, kuna seni on Statistikaamet saanud maksusaladusega kaetud andmeid riikliku statistika tegemiseks, kuid eelnõuga antakse Statistikaametile tööandja taotlusel soolise palgalõhe (palgapeegli) näitajate arvutamise ülesanne. Maksusaladusega kaetud andmeid vajab Statistikaamet lisaks riikliku statistika programmi ülesannete täitmisele ka soolise palgalõhe näitajate arvutamiseks arvestades andmete ühekordse esitamise printsiipi. See tähendab, et Statistikaamet kasutab andmeid, mida tööandja on juba esitanud Töötamise registrisse ja ei päri neid tööandjalt. Soolise palgalõhe näitajate arvutamiseks ei kehtestata tööandjale uut andmete esitamise kohustust. Statistikaamet kasutab SoVS-is sätestatud ülesande täitmiseks talle seadusest tulenevalt kättesaadavaid maksukohustuslaste registri andmeid.

Sotsiaalkomisjon

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Kalle Grünthal, Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Eero Merilind, Signe Riisalo, Tarmo Tamm).

Signe Riisalo pani hääletusele menetluslikud otsused.

Otsustati:

3.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 10.06.2026 (konsensus: Kalle Grünthal, Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Eero Merilind, Signe Riisalo, Tarmo Tamm).

3.2. Teha ettepanek teine lugemine lõpetada (poolt 6: Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Mihkel Lees, Eero Merilind, Signe Riisalo, Tarmo Tamm; vastu 1: Kalle Grünthal; erapooletuid 2: Tanel Kiik, Helmen Kütt).

3.3. Kui teine lugemine lõpetatakse, teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda ja viia läbi lõpphääletus 17.06.2026 14:00 (poolt 7: Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Mihkel Lees, Eero Merilind, Signe Riisalo, Tarmo Tamm; vastu 1: Kalle Grünthal; erapooletuid 1: Helmen Kütt).

4. Isamaa fraktsiooni esitatud Riigikogu otsuse „Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele töötada välja terviklik meetmete pakett lastega perede kindlustunde taastamiseks ja sündimuskriisi peatamiseks" eelnõu (870 OE) esimese lugemise ettevalmistamine

Signe Riisalo andis otsuse eelnõu tutvustamiseks sõna Jaanus Karilaiule.

Jaanus Karilaid märkis, et eestluse ja Eesti rahva elujõust on rääkinud kõik erakonnad.

Ühiskonnas valitseb selles küsimuses laiapõhjaline konsensus: tegemist on strateegiliselt tähtsa ja tõsise probleemiga. Demograafiline kriis on kestnud juba pikemat aega ning selle kohta on valminud mitmeid uuringuid ja analüüse, mis käsitlevad eri meetmete mõju. Ühe terviklikuma käsitluse on koostanud Sotsiaalministeerium (SOM) analüüsis „Laste saamise ja kasvatamise toetamine: analüüs ja ettepanekud“. See käsitleb demograafilisi, sotsiaal-majanduslikke, kultuurilisi ja tervisetegureid, samuti vanemahüvitiste süsteemi, perede majandusliku toimetuleku toetamist, eluaseme kättesaadavust, töö- ja pereelu ühildamist, füüsilise ja vaimse tervise toetamist, paarisuhete ja vanemluse tugevdamist ning rahvastikupoliitika juhtimist.

Isamaa fraktsiooni ettepanek on teha valitsusele ülesandeks töötada välja terviklik meetmete pakett lastega perede kindlustunde taastamiseks ja sündimuskriisi peatamiseks. Parim lahendus oleks, kui valitsus, kellel on selleks tugev analüütiline võimekus, esitaks üleerakondliku ja tervikliku lahenduspaketi. Probleemi lahendamiseks on vaja erakondadeülest kokkulepet ja kõigi panust. Probleemi pelgast tunnistamisest ei piisa – vaja on tegevuskava ja otsuseid. Perede kindlustunde üks eeltingimus on stabiilne ja laiapõhjaline poliitika, mitte eklektiline ja juhuslik tegutsemine. Seetõttu on erakondadeülese kokkuleppe saavutamine strateegilise tähtsusega. Isamaa fraktsioon soovib, et sotsiaalkomisjon ja kõigi erakondade esindajad toetaksid seda eelnõu ning annaksid valitsusele vastava ülesande. See survestaks otsustajaid lahendusi otsima ning suurendaks poliitilise kokkuleppe saavutamise tõenäosust. Võib kõlada arvamus, et kümme kuud enne valimisi on selleks liiga lühike aeg, kuid J. Karilaid ei nõustu sellega. Kümme kuud on tegelikult pikk aeg. Kõik sõltub sellest, kui tõsiselt valitsus parlamendi sõnumeid võtab.

Kalle Grünthal toetas eelnõu mõtet, kuid leidis, et selle sõnastus on keeleliselt ebatäpne.

Eelnõus on kirjas, et Vabariigi Valitsusele antakse ülesanne, kuigi sisuliselt saab parlament valitsusele teha üksnes ettepanekuid, mitte anda siduvaid ülesandeid. Ta märkis, et siin võib näha juriidilist apsakat. Seejärel küsis ta, kas otsuse eelnõude esitamise viisi tuleks muuta, et tegemist ei oleks pelgalt formaalsusega, vaid et sellel oleks ka sisuline mõju.

Jaanus Karilaid sõnul sõltub palju sellest, kui tõsiselt parlament oma rolli võtab ja kuidas valitsus sellesse suhtub. Kui valitsus jääb ükskõikseks, on parlamendil võimalus avaldada umbusaldust. Küsimus on selles, kas meie poliitiline kultuur liigub suunas, kus valitsusele antud ülesannetele seatakse ka selged tähtajad. Ta avaldas kahtlust, kas pelgalt keeleline parandus midagi muudaks. Oluline on see, kuidas koalitsioon suhtub opositsiooni ettepanekutesse – isegi siis, kui koalitsioonisaadikud neid toetavad ja parlamendis kujuneb enamus. Neid ettepanekuid tuleks käsitleda täitmiseks mõeldud otsustena, mitte lihtsalt ära kuulata lootuses, et aeg möödub ja teema ununeb.

Kalle Grünthal nentis, et kui eelnõu jõuab Riigikogu täiskokku ja valitsuserakonnad selle tagasi lükkavad, jätab see mulje, nagu ei peetaks laste ja rahva heaolu piisavalt oluliseks. Ta avaldas lootust, et valitsus ja koalitsioonierakonnad suhtuvad eelnõusse äärmiselt tõsiselt.

Jaanus Karilaid märkis, et seni on sotsiaalkomisjoni töö jätnud talle mulje, et komisjonis tegutsetakse erakondadeüleselt. Seda kinnitas ka vaimse tervise teemalise eelnõu arutelu.

Komisjoni kuuluvad oma valdkonna eksperdid, kes tunnevad teemat põhjalikult.

Signe Riisalo märkis, et kuna otsuse eelnõude kohta ei koostata Vabariigi Valitsuse arvamust, toob ta ise välja mõned asjaolud. Tema hinnangul on J. Karilaid varem nimetatud SOMi analüüs selles kontekstis üks parimaid ja valdkonnaülesemaid. Seni oli käsitlus piirdunud peamiselt SOMi valitsemisalaga, kuid selles analüüsis on hõlmatud ka hariduse, töö ja eluaseme küsimused. Analüüsi vaatas läbi teadlastest, mittetulundussektori esindajatest ja ministeeriumide ametnikest koosnev ekspertkogu. Analüüsi oluliseks osaks olid ka poliitikasoovitused, mille puhul peaksid erakonnad püüdma saavutada poliitilise konsensus.

Mitut neist teemadest on komisjonis juba käsitletud eraldi eelnõudena ning osa tuleb arutlusele ka edaspidi. Valitsus on kavandanud nende poliitikasoovituste põhjal tegevuskava, mida arutatakse valitsuse 11. juuni 2026 istungil. See tähendab, et ka punktis 2 nimetatud meetmete pakett jõuab samal kuupäeval valitsuse ette. S. Riisalo leidis, et ei ole korrektne taotleda tegevusi, mis on juba valitsuse tööplaanis. Seetõttu ei saa ta ka otsuse eelnõu toetada. Ta rõhutas, et kuigi tegemist on tugeva analüüsiga, vajatakse selle põhjal siiski erakondadeülest arutelu ja laiemat vaadet. Soovi korral kutsutakse komisjoni meetmete paketti tutvustama ka SOMi esindajad.

Jaanus Karilaid võttis kokku, et oleks siiski hea, kui ka otsuse eelnõu leiaks parlamendi toetuse.

Signe Riisalo tutvustas Riigikogu Kantslei õigus- ja analüüsiosakonna arvamust. Ta märkis, et Riigikogu otsuse eelnõuga (870 OE) soovitakse, et Riigikogu teeks Vabariigi Valitsusele ettepaneku algetada Riigikogu poolt soovitatav eelnõu. Põhiseaduse § 103 lõike 2 kohaselt on Riigikogul õigus teha selline ettepanek Riigikogu koosseisu häälteenamusega tehtud otsusega. Seega on Riigikogu otsuse eelnõu (870 OE) vastuvõtmiseks vajalik Riigikogu koosseisu häälteenamus. Seejärel pani S. Riisalo hääletusele menetluslikud otsused.

Otsustati:

4.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 09.06.2026 (konsensus: Kalle Grünthal, Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Eero Merilind, Signe Riisalo, Tarmo Tamm).

4.2. Määrata juhtivkomisjoni esindajaks Signe Riisalo (konsensus: Kalle Grünthal, Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Eero Merilind, Signe Riisalo, Tarmo Tamm).

4.3. Teha ettepanek viia läbi eelnõu lõpphääletus (konsensus: Kalle Grünthal, Toomas Järveoja, Jaanus Karilaid, Tanel Kiik, Helmen Kütt, Mihkel Lees, Eero Merilind, Signe Riisalo, Tarmo Tamm).

5. Info ja muud küsimused

5.1 Signe Riisalo andis teada, et esmaspäeval, 8. juunil 2026 kell 14-15 toimub majanduskomisjoni, rahanduskomisjoni ja sotsiaalkomisjoni ühine kohtumine Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) esindajatega

5.2 Neljapäeval, 4. juunil 2026 toimub Riigikogu täiskogus sotsiaalkomisjoni algatatud olulise tähtsusega riikliku küsimuse „Laste kehalise aktiivsuse tõstmine vaimse ja füüsilise tervise parandamiseks“ arutelu.

(allkirjastatud digitaalselt)
Signe Riisalo
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Terle Kask
protokollija

(allkirjastatud digitaalselt)
Riin Lindpere
protokollija